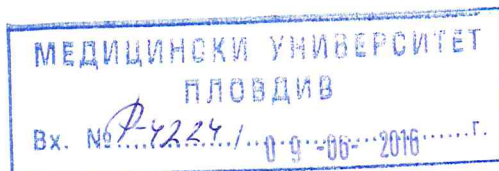

СТАНОВИЩЕ

на дисертационния труд **„КЛИНИКО - ДИАГНОСТИЧНИ НАБЛЮДЕНИЯ, ХИРУРГИЧНО ЛЕЧЕНИЕ И ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА ПАЦИЕНТИ С МНОЖЕСТВЕНИ МОЗЪЧНИ АНЕВРИЗМИ“** за присъждане на научната и образователна степен „Доктор“ по научна специалност „Обща хирургия /Неврохирургия/, професионално направление 7.1. Медицина, област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт

Автор на дисертацията: Д-р Емил Димитров Кръстев

Форма на докторантурата: самостоятелна подготовка

Научен ръководител: Доц. д-р Христо Желязков, дм

Научен консултант: Доц. д-р Таня Китова, дм

Автор на становището: Проф. д-р Борислав Димитров Китов, дм – Ръководител на Катедрата по Неврохирургия, МФ, МУ – Пловдив, съгласно заповед № Р-1308/03.06.2016 год, на Ректора на МУ –Пловдив

Кратки биографични данни за докторанта: Д-р Емил Кръстев е роден през 1964 год, в град София. Завършва средното си образование в родния си град през 1981 год. и МУ – София – специалност „Медицина“ през 1987 год. През периода 1987 – 1988 год. е ординатор в хирургическо отделение в РБ гр. Етрополе. През 1989 год. започва работа в клиниката по Спешна Неврохирургия на МБАЛ „Царица Йоанна“, където последователно е асистент, старши и главен асистент. През периода 2001 – 2012 год е научен сътрудник I степен и завеждащ Отделение по Съдова Неврохирургия на УМБАЛСМ “Пирогов”- София. От 05. 06. 2012 до момента е завеждащ Отделение по Неврохирургия на болница „Софиямед“ ЕОД. Има призната специалност по Неврохирургия от 1994 год. Провел е специализации в Инсбрук, Австрия – гръбначни стабилизации; в Грайсвалд, Германия – мозъчна ендоскопия; в Утрехт, Холандия – неоклузивни съдови анастомози със система ELANA и във Виена, Австрия – мозъчна реоваскуларизация. Д-р Емил Кръстев има множество

публикации в научни списания в областта на Неврохирургията. Член е на Българското Научно Дружество по Неврохирургия. Владее руски и английски езици – писмено и говоримо, има компютърна грамотност – MS OFFICE.

Значимост на темата: Темата на научния труд засяга значима патология в неврохирургията. Честота на мозъчните аневризми е около 2% като близо половината от тях се изявяват с кръвоизлив. Този риск е по-висок при пациенти с множествени мозъчни аневризми (ММА), в сравнение със случаите с единични аневризми. Лечението на пациентите с ММА е необходимо да бъде строго индивидуализирано, включително по отношение на вида и достъпа на хирургичната интервенция.

Настоящият научен труд проучва диагностиката и оперативното лечение, на голяма серия пациенти с ММА в България, в продължение на 19 години. По този начин се отговаря на въпросите за разпространението на аномалията в страната, както и за оптималното лечение и необходимостта за проследяване на тези пациенти. Обърнато е особено внимание на точното определяне на изкървялата аневризма, което има голямо значение за хирургичното ѝ лечение. Задълбочено са разгледани модерните хирургични подходи при тази патология. Проспективното проследяване на пациентите и осъществените контролни неврообразни изследвания, позволяват на автора да направи интересни научни изводи по отношение на еволюцията на това заболяване и качеството на живот на оперираните пациенти. На базата на наблюденията си върху клиничния ход на заболяването, след прецизиране на диагностичните проблеми и настоящите алтернативи за лечение, д-р Кръстев представя собствен възглед и алгоритъм за поведение.

В нашата литература до този момент няма подобно изследване и в тази връзка дисертацията на д-р Кръстев е актуална и представлява значителен интерес за неврохирургичната наука.

Структура на дисертацията. Научният труд на д-р Е. Кръстев е изложен на 245 страници, оформен е правилно според изискванията и е написан на ясен български език, с необходимата академичност на изразните средства. Съдържа въведение - **2 стр.**, литературен обзор по темата - **39 стр.**, цел и задачи - **2 стр.**, клиничен материал и методи на изследване – **6 стр.**, общи резултат – **20 стр.**, клинично – диагностични

наблюдения и анализ – **35 стр.**, еволюция на ММА и възгледи за терапевтично поведение – **7 стр.**, преглед, резултати и обсъждане на резултатите от прилаганите хирургични стратегии – **28 стр.**, хирургични резултати – обсъждане и анализ – **8 стр.**, проследяване на пациентите от хирургичната серия – **10 стр.**, алгоритъм за диагностика и препоръки за поведение при пациенти с ММА – **10 стр.**, изводи – **4 стр.**, самооценка на приносите – **1 стр.** Дисертационният труд е онагледен е с 25 таблици и 84 фигури. Цитирани са 517 литературни източници, от които 10 на кирилица и 507 на латиница.

Литературният обзор обхваща изключително задълбочено и подробно въпросите за епидемиологията, етиологията, патогенезата, съпътстващите състояние и заболявания, локализацията, латерализацията и числеността на ММА, както и съпътстващите съдови аномалии на Велизиевия кръг. Разгледани са също така класификацията, диагностичните възможности, локализацията на изкървялата аневризма, клиничния ход, неврологичните усложнения, изхода на заболяването и развитието “de novo” на аневризми.

Детайлният преглед на световната литература позволява на автора да изведе съответните изводи, както и да натрупа значителен теоретичен опит за своята клинична и научна дейност. Прави впечатление системното подреждане на проблемите, свързани с темата, както и тяхното тълкуване.

Целта и задачите са поставени точно, като са насочени към определени проблеми, решението на които предполага конкретни практически резултати, най-важния от които е изготвянето на алгоритъм за диагностика на кървялата аневризма при ММА и препоръки за терапевтично поведение.

Материалът включва 68 пациенти с множествени аневризми, които представляват 13% от всички пациенти оперирани по повод на аневризми в УМБАЛ “Царица Йоанна” и УМБАЛСМ “Н.И.Пирогов” за периода 1991-2009 год. Анализът обхваща 79 извършени операции /при 45 операции докторантът е оператор, при 22 - е асистент и 12 от операцията са извършени от други колеги/ върху 68 пациента с ММА.

Използваната методика включва **проспективни наблюдения и проучвания** – осъществявани преди да е започнало лечението на пациентите; **ретроспективни проучвания** на базата на статистическите

методи – те се опират на изучаването на медицинската документация на вече преминалите през лечение болни и късното им проследяване; **аналитичен епидемиологичен метод** - за установяване факторите на външната и вътрешна среда. **Методите на хирургично лечение** включват оклузивни техники на хранещия съд, както и директни техники за изолиране на кървялата и останалите аневризми.

Използвани са следните тестове за определяне на статистическата значимост: тест на Fisher, методът X^2 , корелационни коефициенти за определяне на зависимост между две променливи величини (параметрични и непараметрични). За определяне на кумулативна честота и крива на преживяемост е използван метода Kaplan и Meier. За сравняване на собствените резултати с тези съобщени в литературата е използван сравнителен анализ. За онагледяване на резултатите от проучването е използван табличен и графичен анализ.

Резултатите следват стриктно начина на провеждане и организация на проучването, като са представени изчерпателно в таблици и фигури, с подробно описание на изследваните параметри. Резултатите са достатъчни и позволяват на д-р Кръстев да изпълни поставените си задачи.

Дискусията, която следва всяко едно изследване, обобщава получените резултати, като ги сравнява със световни литературни данни. **Прави впечатление, че хирургичните резултати на настоящото проучване са съпоставими с данните съобщени в литературата.**

В заключение искам да подчертая, че представеният дисертационен труд се ангажира с решаването на актуални проблеми от комплексното лечение и проследяването на пациенти с множествени аневризми, като могат да бъдат посочени следните приноси:

- За първи път в страната са проучени честотата на разпространение и етиологичните фактори за възникване на множествените аневризми, както и поява на аневризми “de novo”.
- За първи път в страната са предложени алгоритми за диагностика и препоръки за поведение при пациенти със субарахноидна хеморагия и множествени аневризми, като е предложен и конкретен подход по отношение на етапност и срокове на хирургичното лечение.

Публикации. Докторантът е представил четири публикации във връзка с дисертацията, от които три в български научни списания и една в **Journal of US-China Medical Science** – с **Impact Factor** – **0,827**. Не е посочил цитирания на негови публикации.

Заключение: Считам, че представеният дисертационен труд на тема **„Клинико - диагностични наблюдения, хирургично лечение и проследяване на пациенти с множествени мозъчни аневризми“** на д-р Емил Димитров Кръстев съдържа научно-теоретични и научно-приложни резултати, които са принос в неврохирургичната наука и отговарят на критериите за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“, поради което си позволявам да предложа на членовете на уважаемото Научно Жури да гласуват положително.

Пловдив
09.06. 2016 год.

Проф. д-р Б. Китов, дм:
Ръководител к-ра по Неврохирургия

